

Module Huyết học

SLH HỒNG CẦU

TS.BS Mai Phương Thảo

BM SINH LÝ HỌC

ĐHYD TPHCM

maithao292@gmail.com

MỤC TIÊU

1. Trình bày đặc điểm cấu trúc và các giai đoạn biệt hóa của HC.
2. Giải thích vai trò của các yếu tố cần thiết cho sự thành lập hồng cầu.
3. Trình bày sự điều hòa sinh sản HC
4. Mô tả đời sống hồng cầu và quá trình tiêu hủy hồng cầu già.
5. Trình bày sự thành lập Hemoglobin.
6. Phân tích 4 chức năng của HC

Mục lục

- I. Hình thể, thành phần, số lượng HC
- II. Sự thành lập Hemoglobin
- III. Chức năng của HC
- IV. Các chất cần thiết cho sự thành lập HC
- V. Đời sống HC và sự điều hòa sản xuất HC

Máu 7-9%

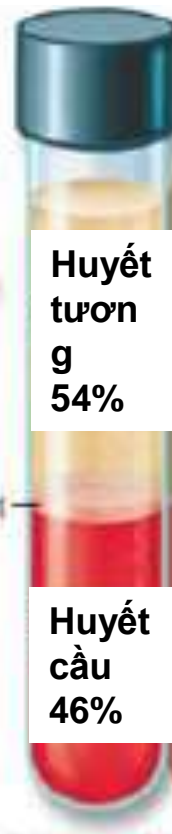
**Dịch
khác và
mô 92%**

**Trọng
lượng
cơ thể**

75 mL máu/kg CN

**MÁU
TOÀN
PHẦN**

**Huyết
tươn
g
54%**

**Huyết
cầu
46%**

**Ly
tâm
máu**

**HUYẾT
TƯƠNG**

**PROTEIN
7%**

**NƯỚC
92 %**

**CHẤT HTAN
1%**

**Platelets
140,000-340,000**

**Leukocytes
5000-10,000**

**Erythrocytes
4.2-6.2 million**

TẾ BÀO MÁU

PROTEIN

Albumins 57%-60%
Globulins 38%
Fibrinogen 4%
Prothrombin 1%

CHẤT HÒA TAN

Ions
Nutrients
Waste products
Gases
Regulatory substances

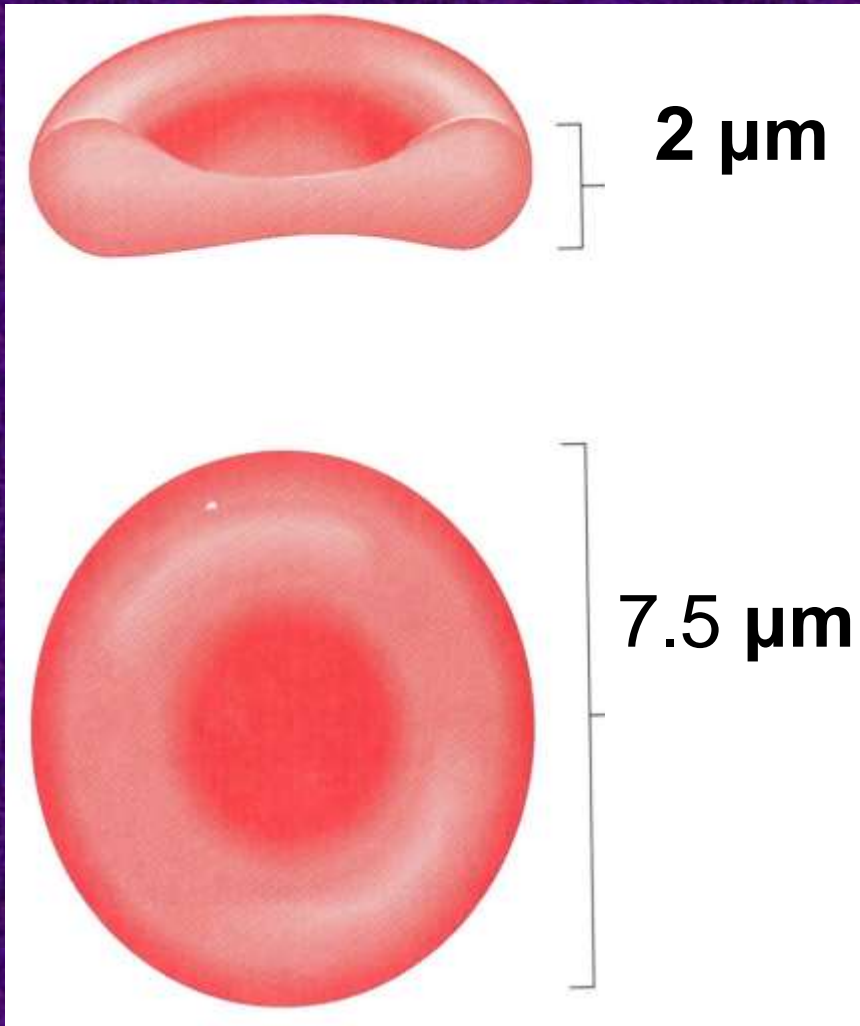
BẠCH CẦU

I. Hình thể, thành phần, số lượng

1. 1. Hình thể

1.2. Thành phần:

a. Thành phần

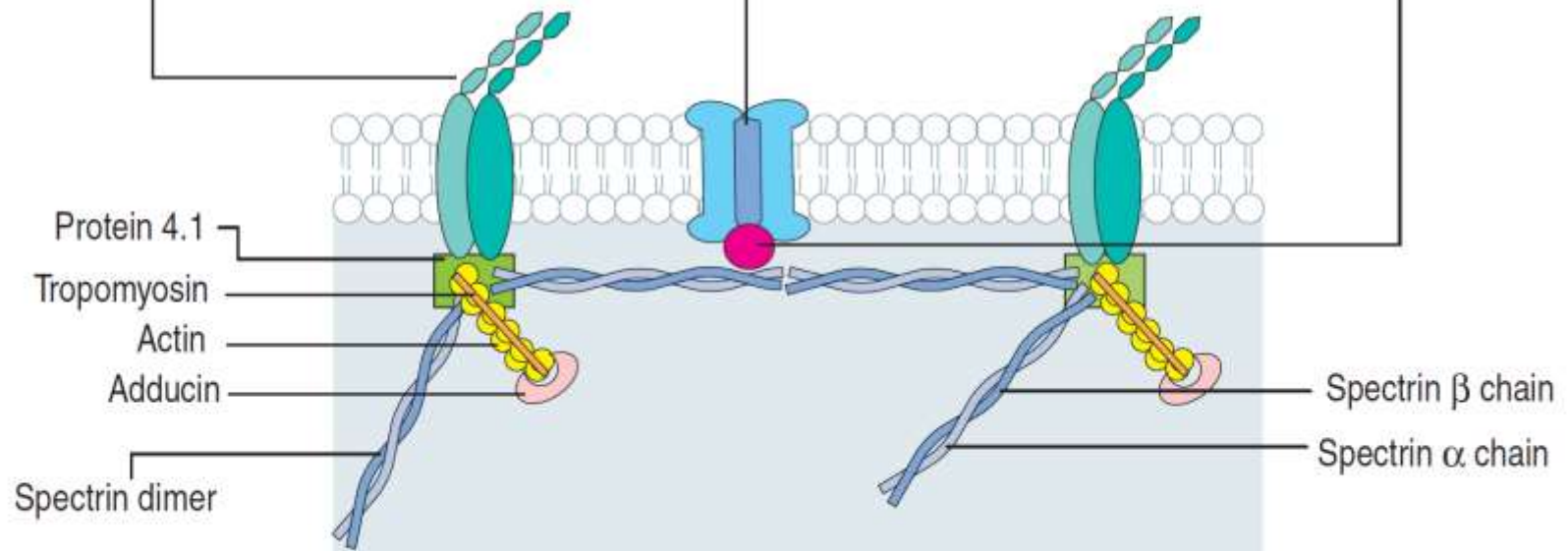
H₂ O	63,5%
Lipid	1%
Hb	32 – 34%
Protein-Đường	2%
Vitamin – A. Folic	

b. Cấu trúc màng hồng cầu: 3 lớp

Glycophorin and anion transporter channel (band 3) are the two major transmembrane proteins exposed to the outer surface of the red blood cell.

Anion transporter channel (band 3) allows HCO_3^- to cross the plasma membrane in exchange for Cl^- . This exchange facilitates the release of CO_2 in the lungs.

Ankyrin anchors spectrin to band 3.

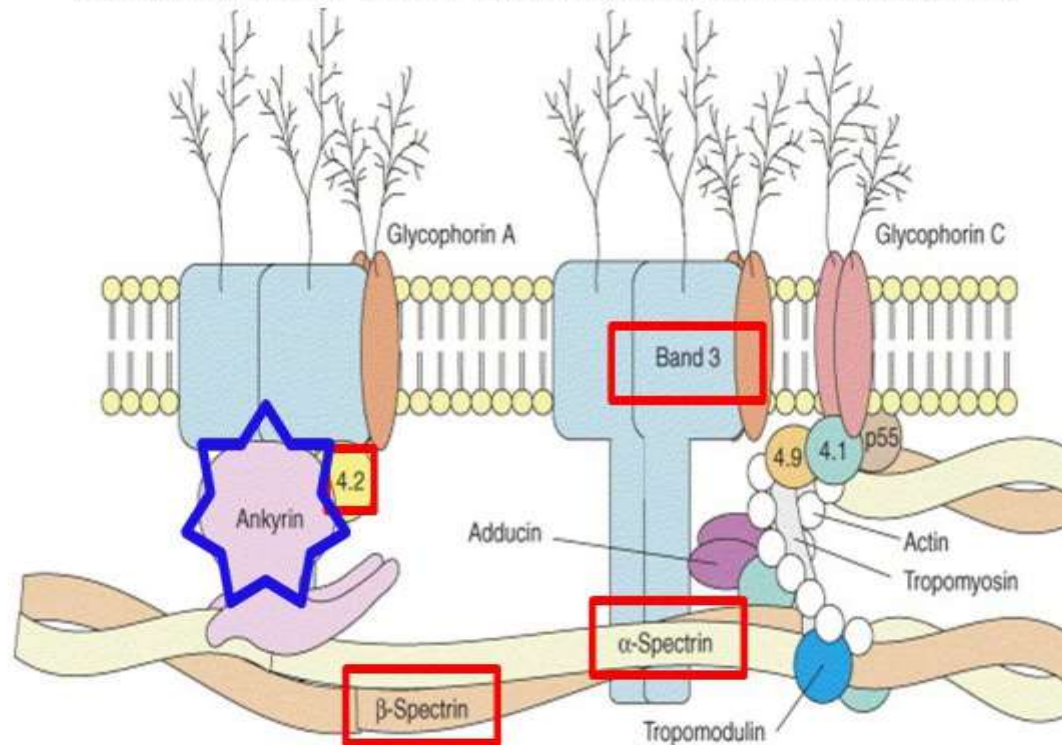
Junctional complex

Spectrin

CẤU TRÚC HỒNG CẦU

Red Blood Cell Membrane Structure

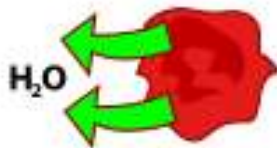
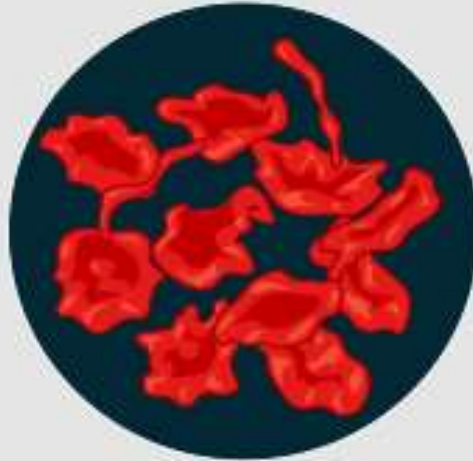

Drug Discovery Today: Disease Mechanisms

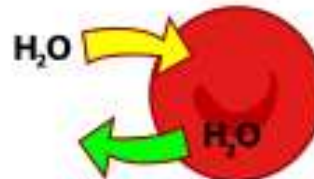
Liem and Gallagher. 2005. Molecular mechanisms in the inherited red cell membrane disorders. Science Direct Vol 2. Issue 4. 539-545. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ddmec.2005.11.004>

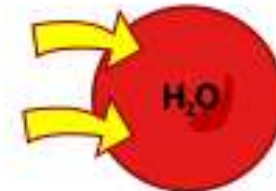
Dd Ưu trương

Đẳng trương

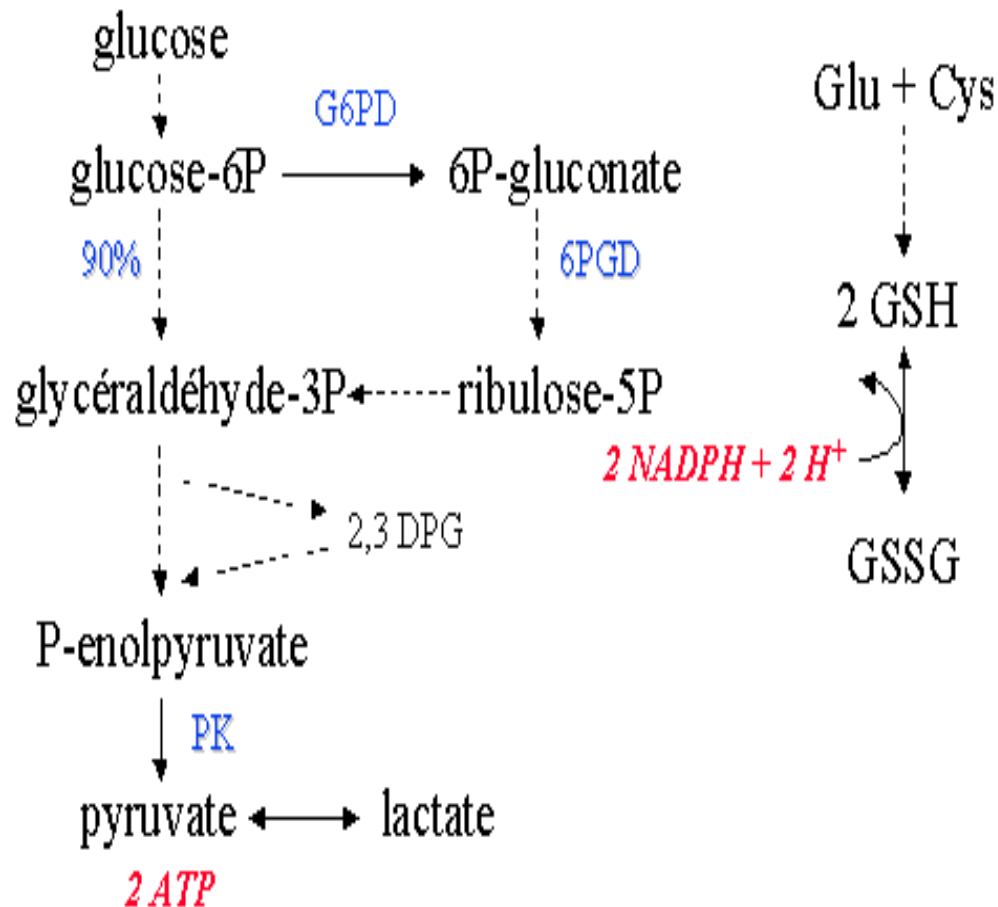
Nhược trương

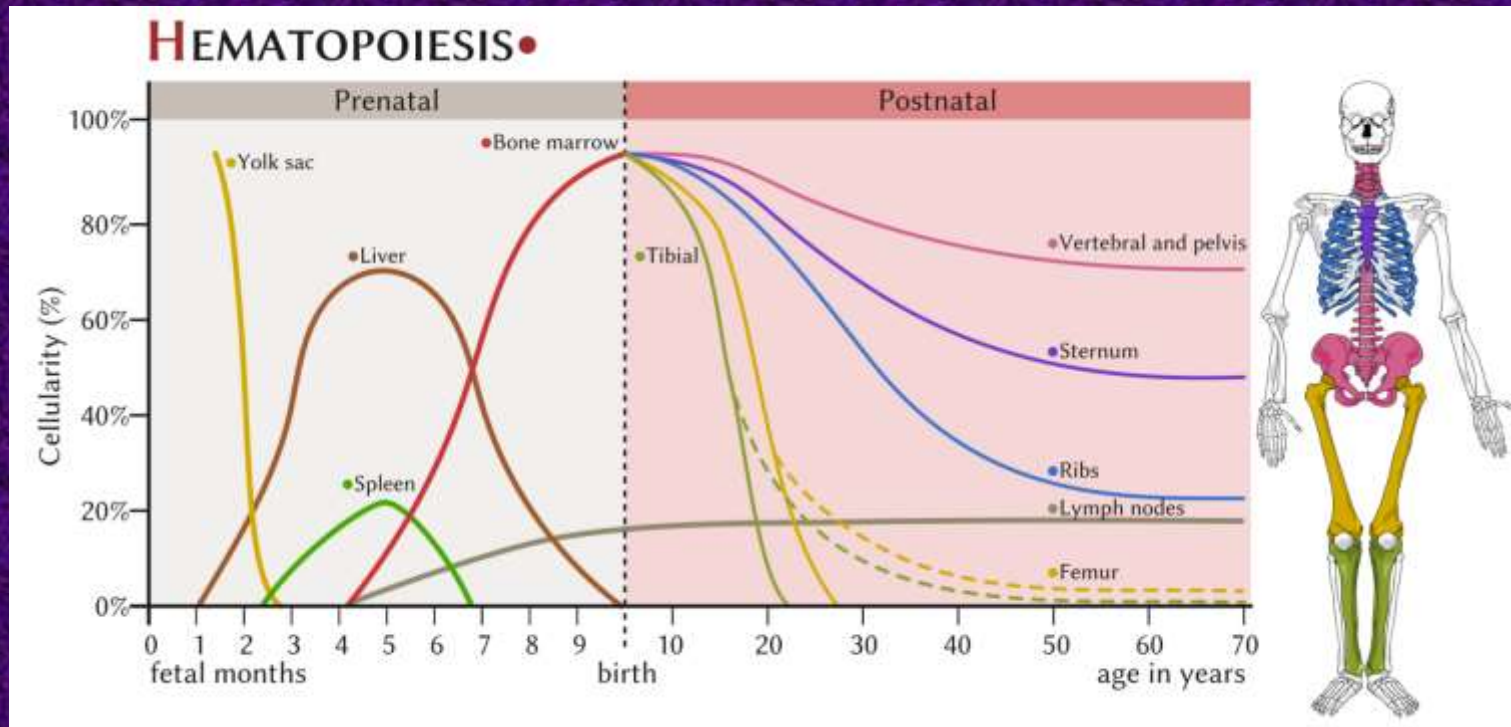
	HC bắt đầu vỡ (sức bền tối thiểu)	HC vỡ hoàn toàn (sức bền tối đa)
MTP	4,6 ‰ NaCl	3,4 ‰ NaCl
HC rửa	4,8 ‰ NaCl	3,6 ‰ NaCl

CHUYỂN HÓA CỦA HỒNG CẦU

Embden-Meyerhof   Pentoses phosphates   Glutathion

1.3. Vị trí sản xuất hồng cầu

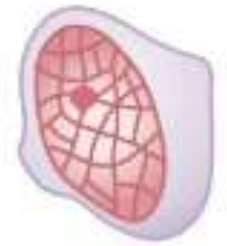

Tuần đầu thai: từ túi thai.
Thai kỳ giữa: gan , lách
Tháng cuối và sau sinh: tủy xương

1.4. Các giai đoạn biệt hóa HC

Tiền nguyên HC

↓
Nguyên HC
ưa bazo

↓
Nguyên HC đa
sắc

↓
Nguyên HC ưa
acid

↓
HC lưới

↓
HC trưởng
thành

1.5. Số lượng hồng cầu:

- Ở người VN trưởng thành bt :

Nam: 4,2 triệu HC $\pm$ 210.000/mm³ máu

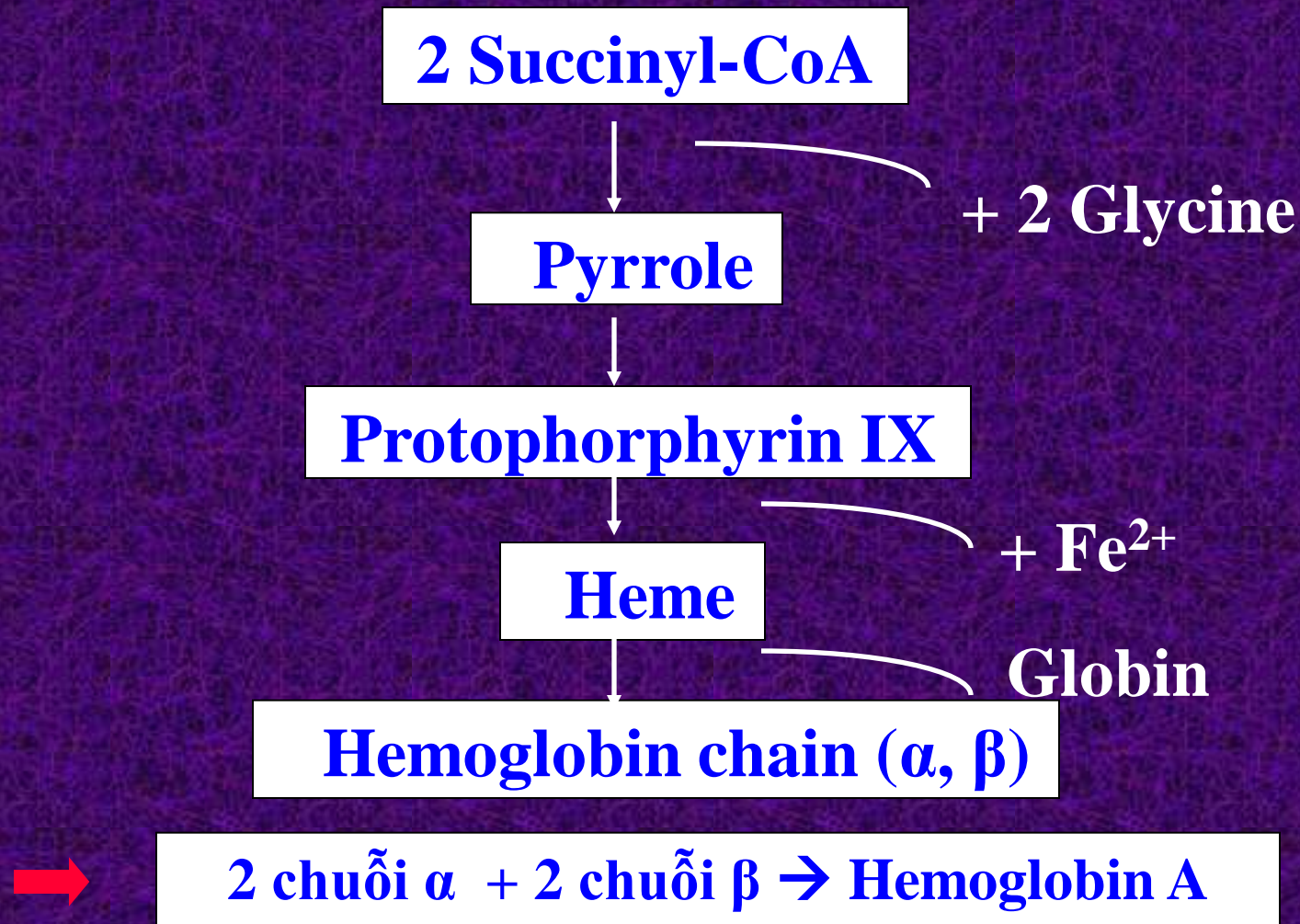
Nữ : 3,8 triệu HC $\pm$ 160.000/mm³ máu

- **Số lượng HC phụ thuộc :**
  - Phân áp O_2 trong không khí
  - Mức độ h/đ
  - Lứa tuổi
  - Sự bài tiết Erythropoietin

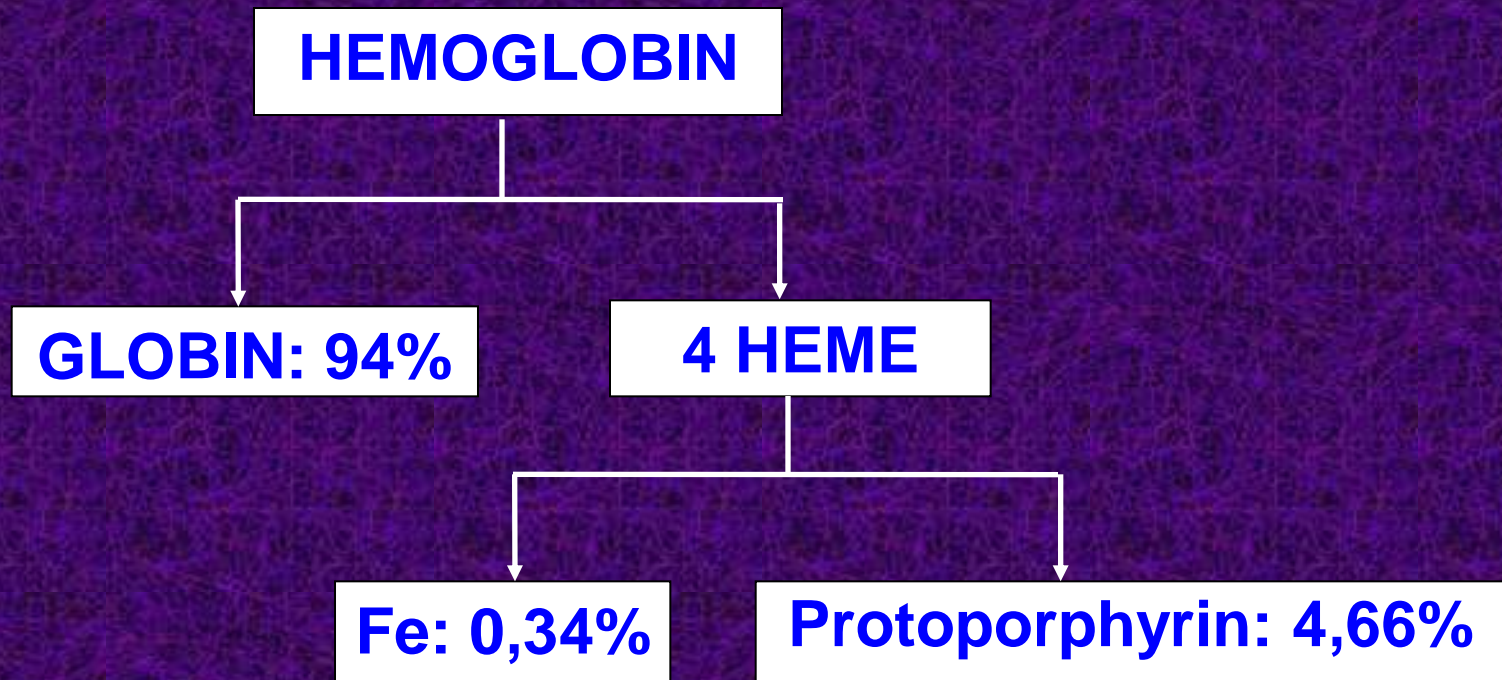

II. Sự thành lập Hb

2.1. Tổng hợp Hb:

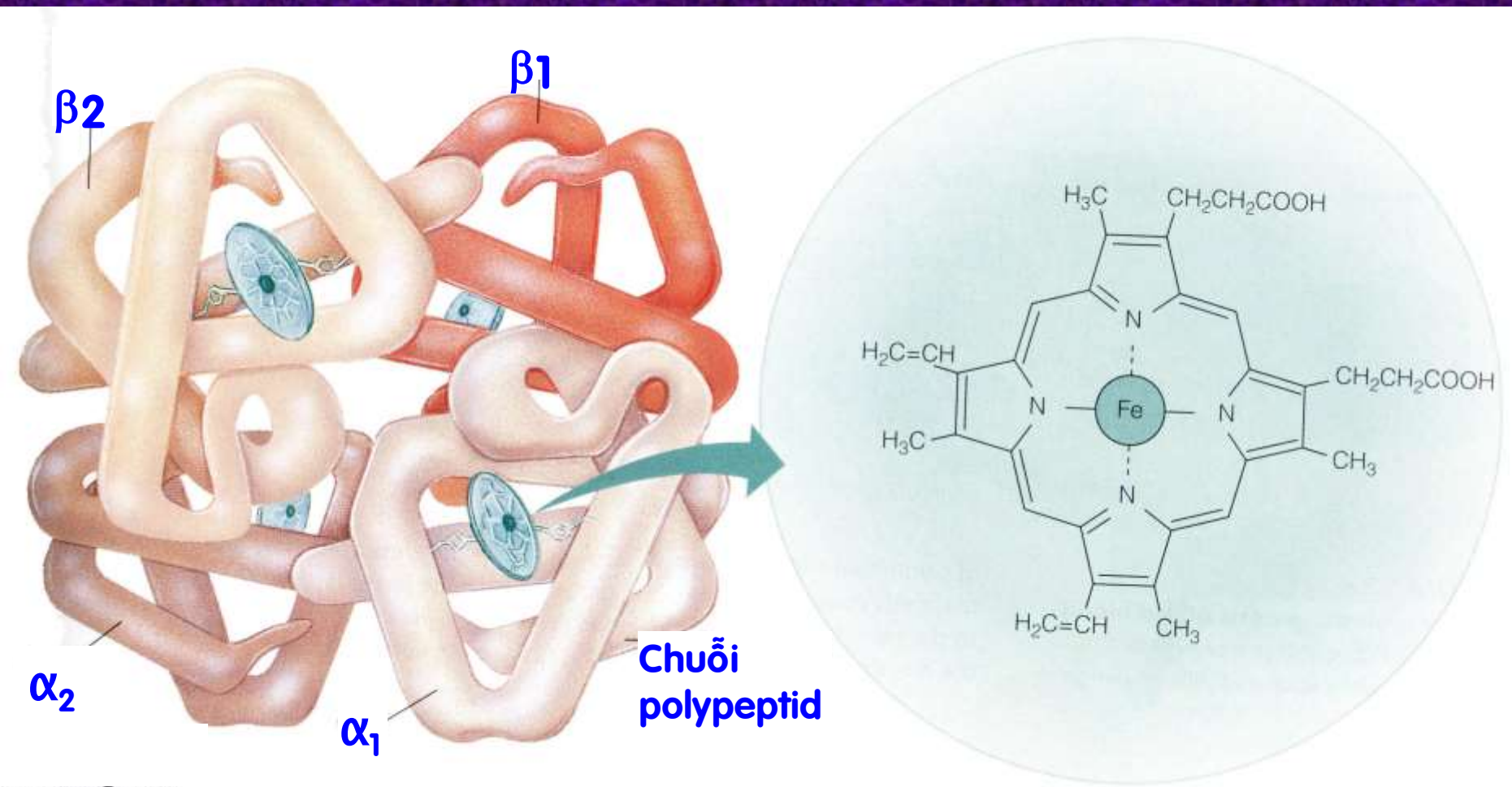

Hb trong hồng cầu

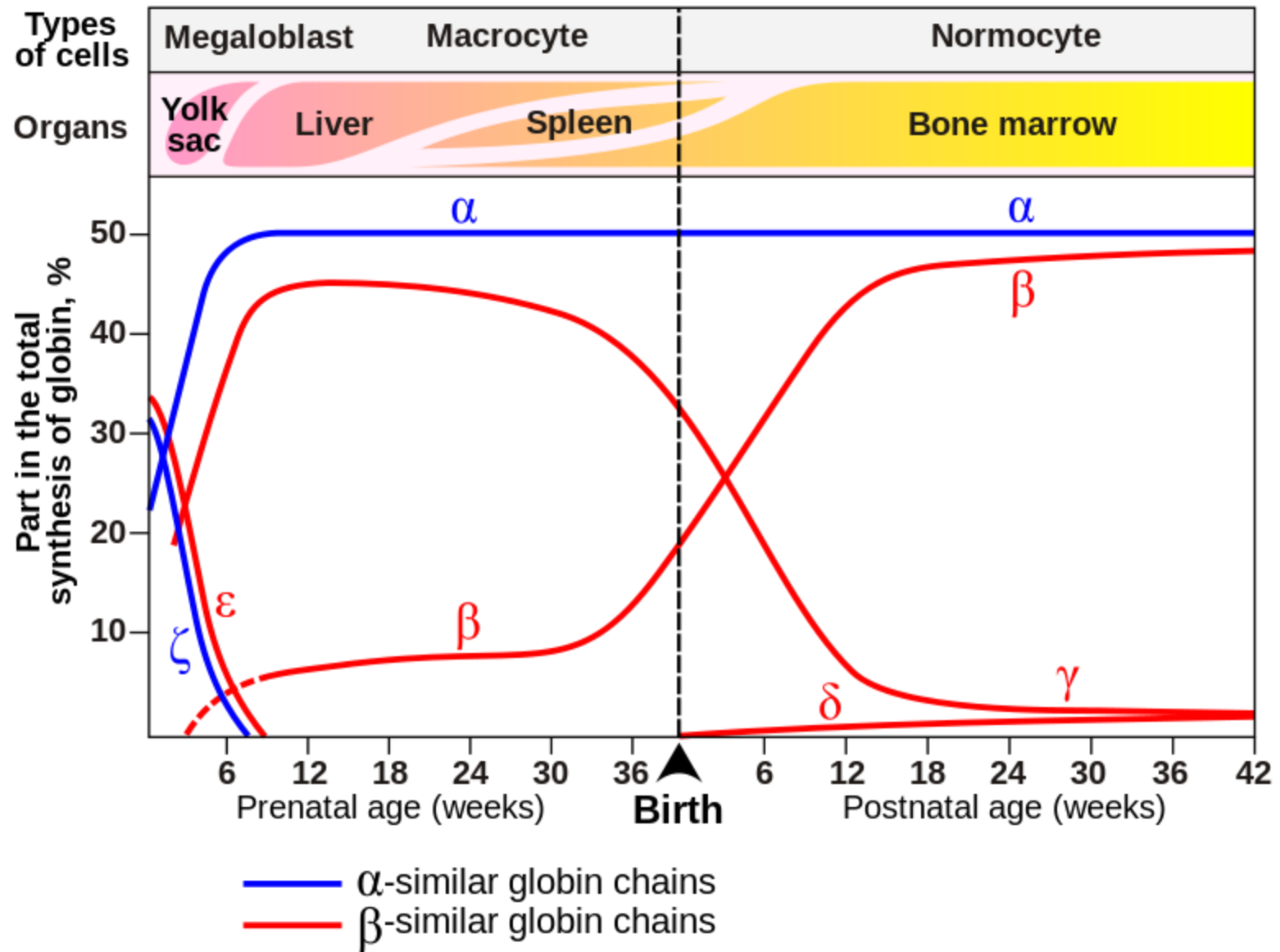
- Nồng độ bt = 13 – 16 gr/100 ml máu TP
- Mỗi HC có # 34–36 μg Hb

Cấu trúc phân tử Hemoglobin

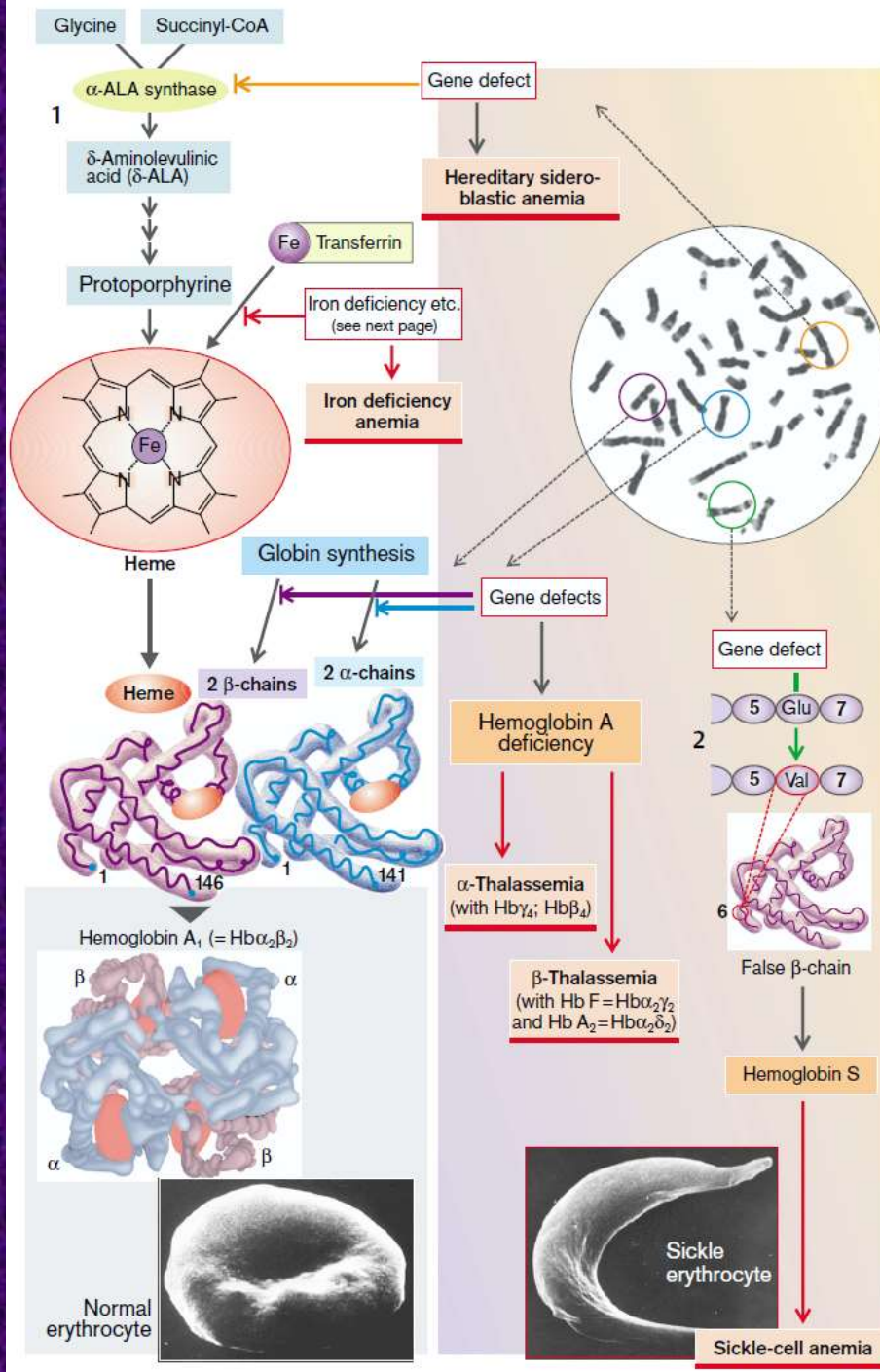

Sinh tổng hợp chuỗi globin

2. 2. Các loại Hb :

- Người bt có 2 loại Hb:
  - **HbA (Adult) : α_2 & β_2**
  - **HbF (Foetus) : α_2 & γ_2**
  - Sau khi trẻ ra đời **HbF $\rightarrow$ HbA**
- ĐBG mã hóa aa trong chuỗi Hb
  - $\rightarrow$ **HbS, HbC, HbE, HbJ...**

III. Chức năng của hồng cầu

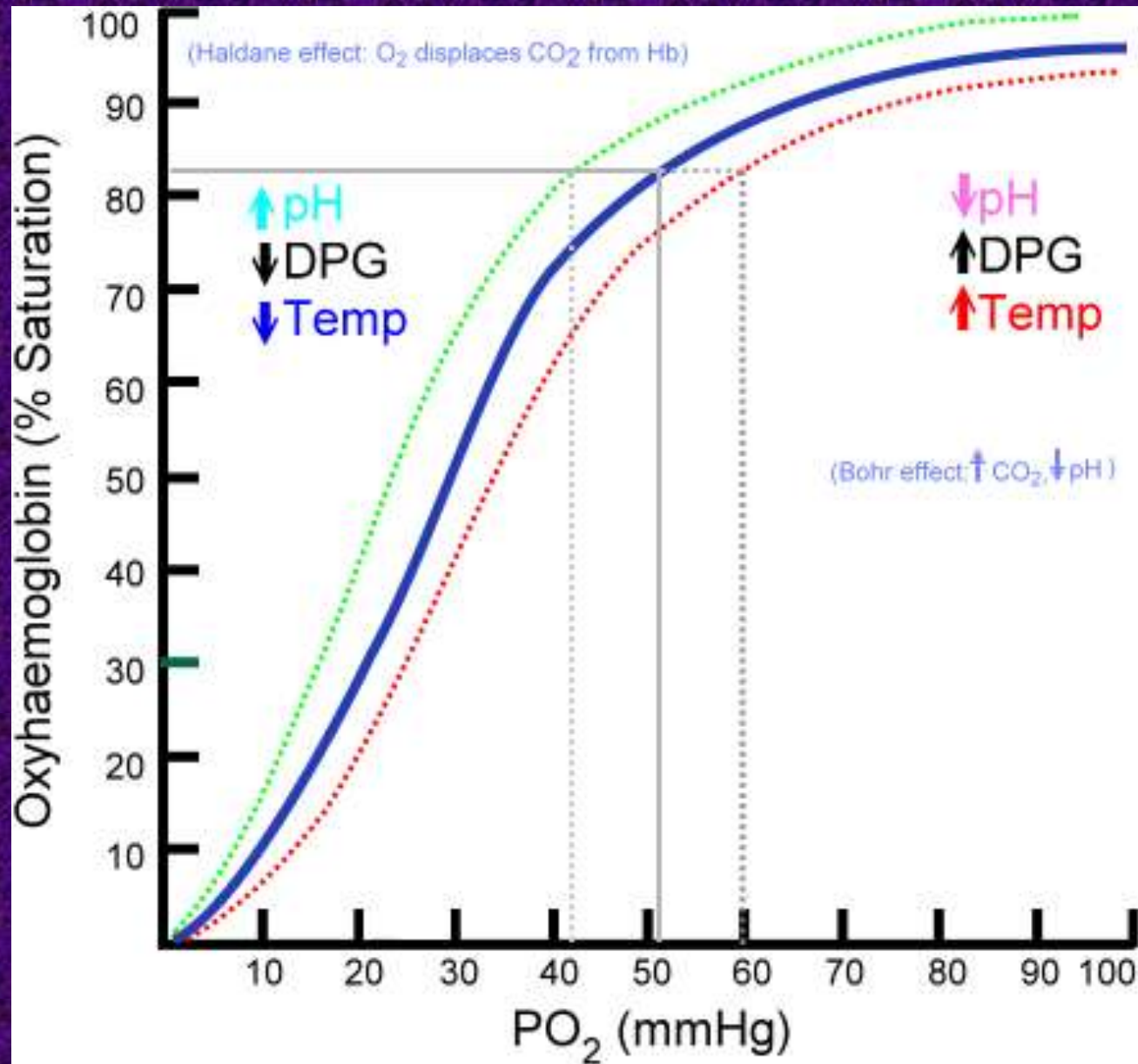
3.1. Chức năng hô hấp : Hb

a. Hb vận chuyển O_2 từ phổi $\rightarrow$ mô

- 1 phân tử Hb gắn được với 4 phân tử O_2
- P/ư **gắn O_2** vào nguyên tử **Fe^{2+}** / Heme

$\rightarrow$ 100 ml máu có 13–16 g Hb gắn # 20 ml O_2

* Các yếu tố ảnh hưởng ái lực Oxy - Hb

b. Hb vận chuyển CO₂ từ mô → phổi

- # 20% CO₂ trong máu kết hợp với Hb → Carbon Hb (HbCO₂)
- CO₂ kết hợp với Hb qua nhóm **NH₂** của Globin → **PU' Carbamin**

c. Hb kết hợp CO

- CO có ái lực đ/v Hb gấp **210 lần** so với $\text{O}_2 \rightarrow$ **Ngộ độc oxyt carbon** : $\text{HbO}_2 + \text{CO} \rightarrow \text{HbCO} + \text{O}_2$
- Nồng độ O_2 cao có thể làm phân ly $\text{HbCO} \rightarrow$ thở hhợp khí **95% O_2 & 5% CO_2**

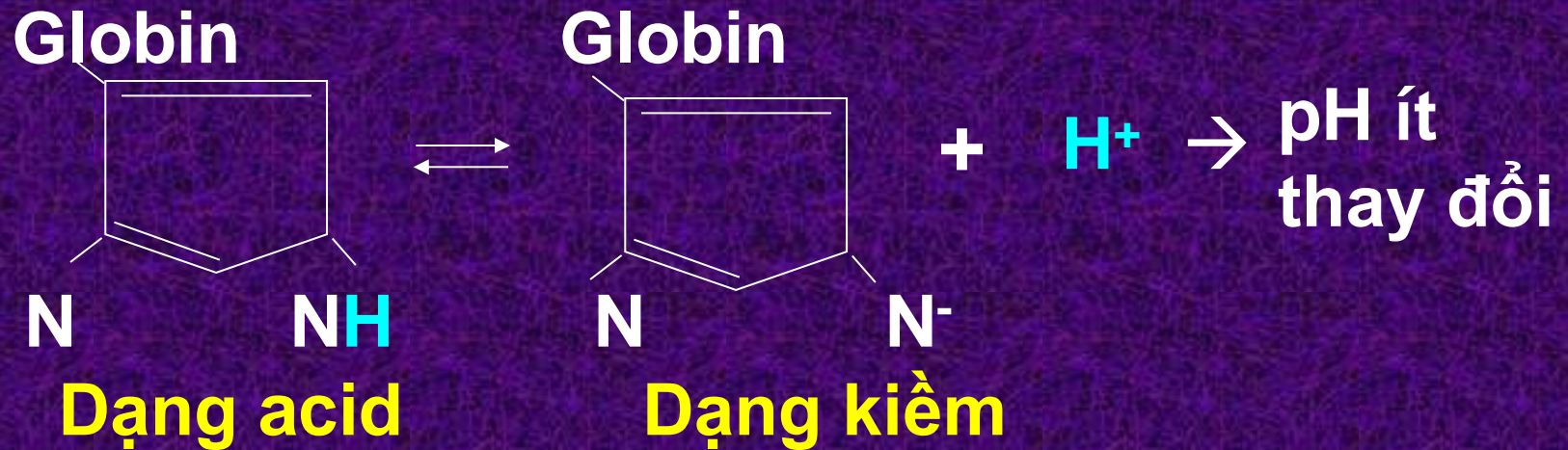

3.2. CN miễn dịch

- Bắt giữ phức hợp KN + KT + BT
→ Tạo thuận lợi cho qtrình thực bào
- HC bám vào **lympho T** → “giao nộp” KN
- Men bề mặt HC (Peroxydase) → HC tiếp cận **ĐTB**
- **KN trên màng HC** → Nhóm máu

3.3. CN điều hòa cân bằng toan kiềm

- Hb – chiếm **75%** td đệm của máu TP

3.4. CN tạo AS keo

- Do cấu tạo của HC phần lớn là Protein $\rightarrow$ góp phần tạo AS keo của máu.

IV. Các chất cần cho sự thành lập HC

1. Sắt

2. Folic acid

3. Vitamin B12 (cobalamine)

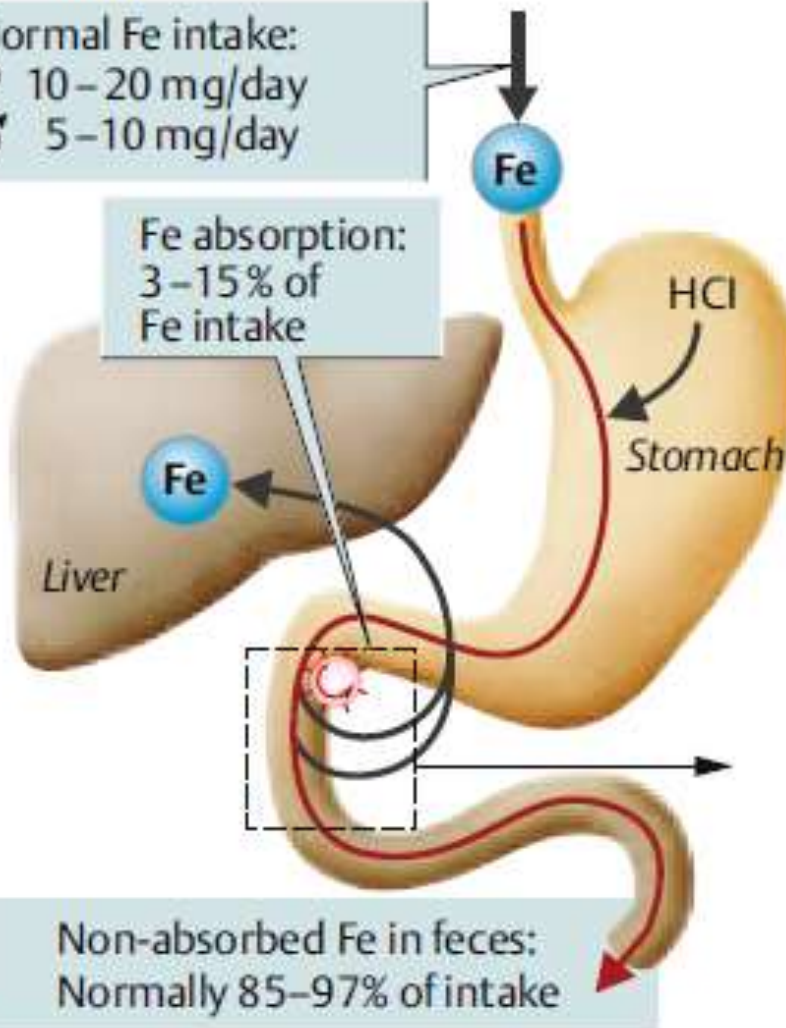

4.1. Sắt

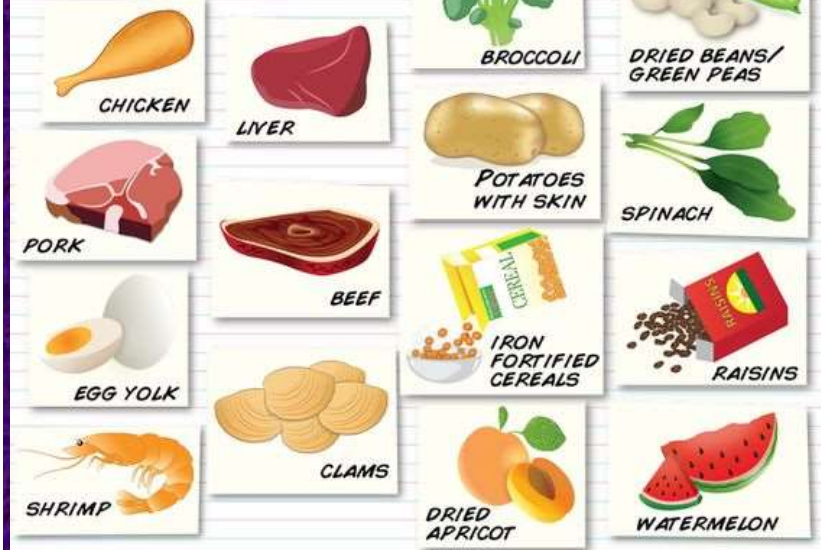
1 Iron intake

Normal Fe intake:
♀ 10–20 mg/day
♂ 5–10 mg/day

Fe absorption:
3–15% of
Fe intake

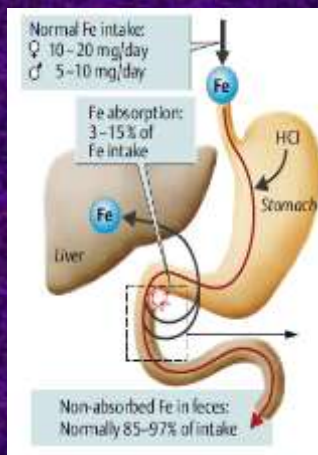
IRON RICH FOOD:

Transferrin

Huyết tương

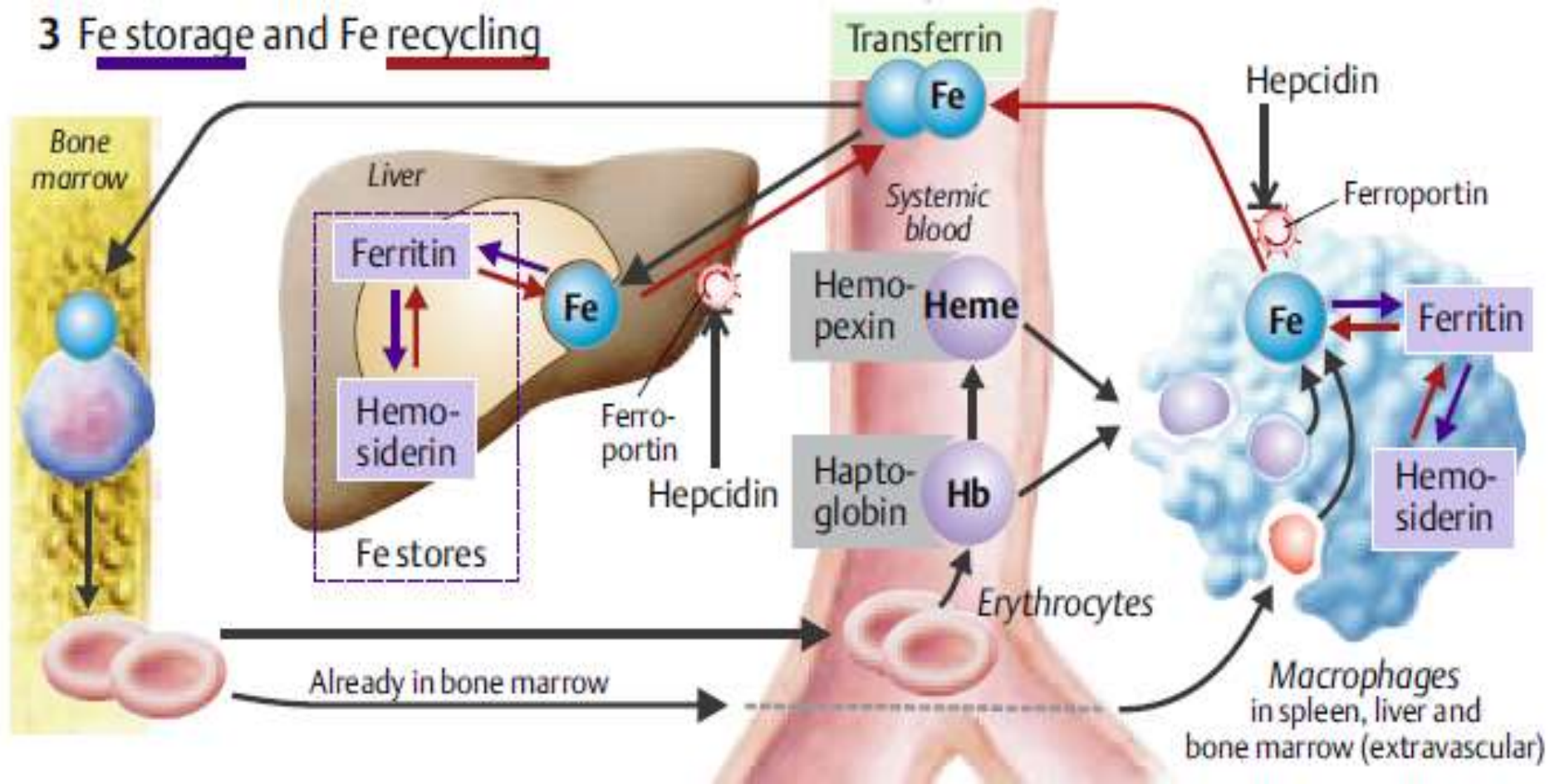

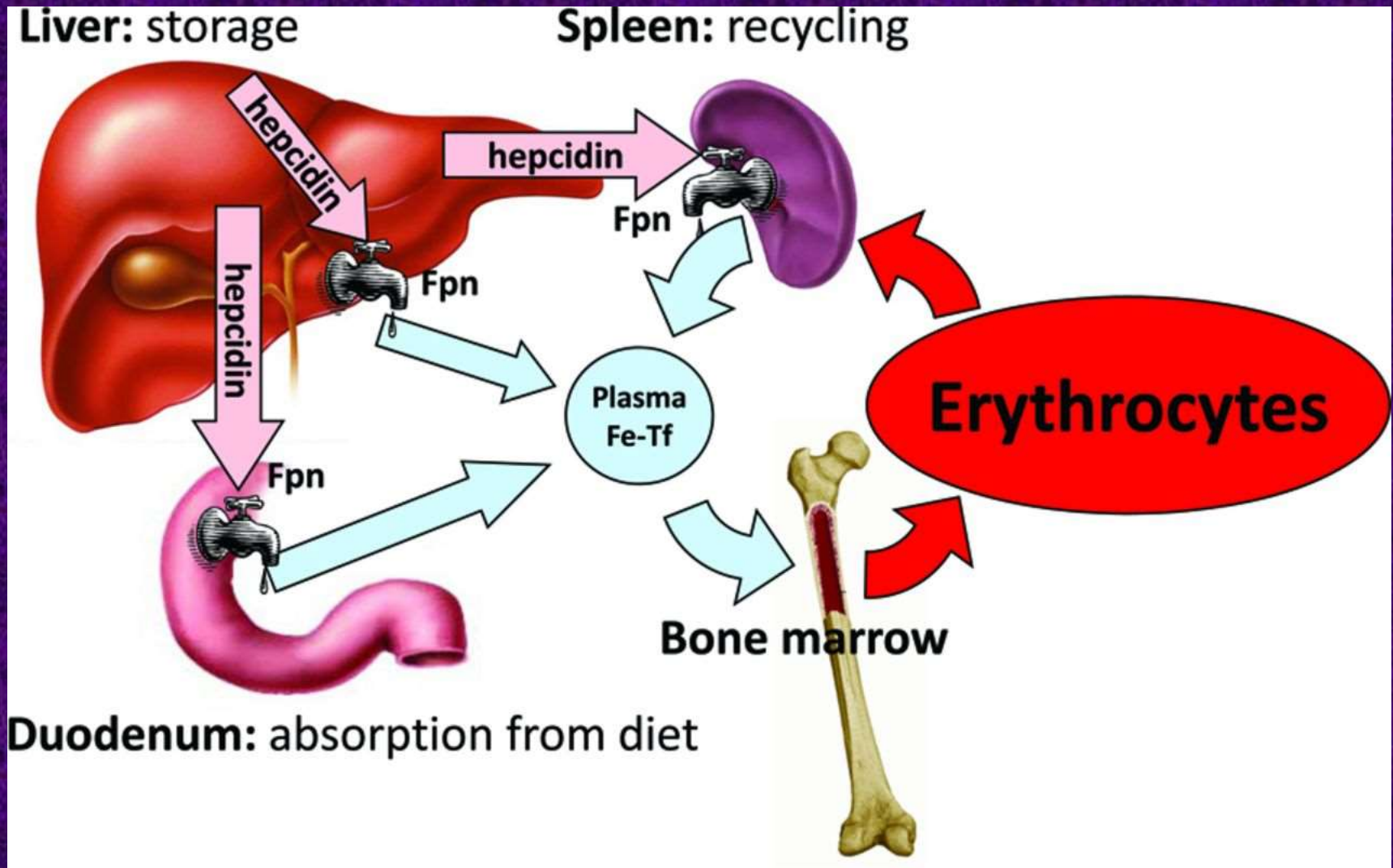
Transferrin

hương

3 Fe storage and Fe recycling

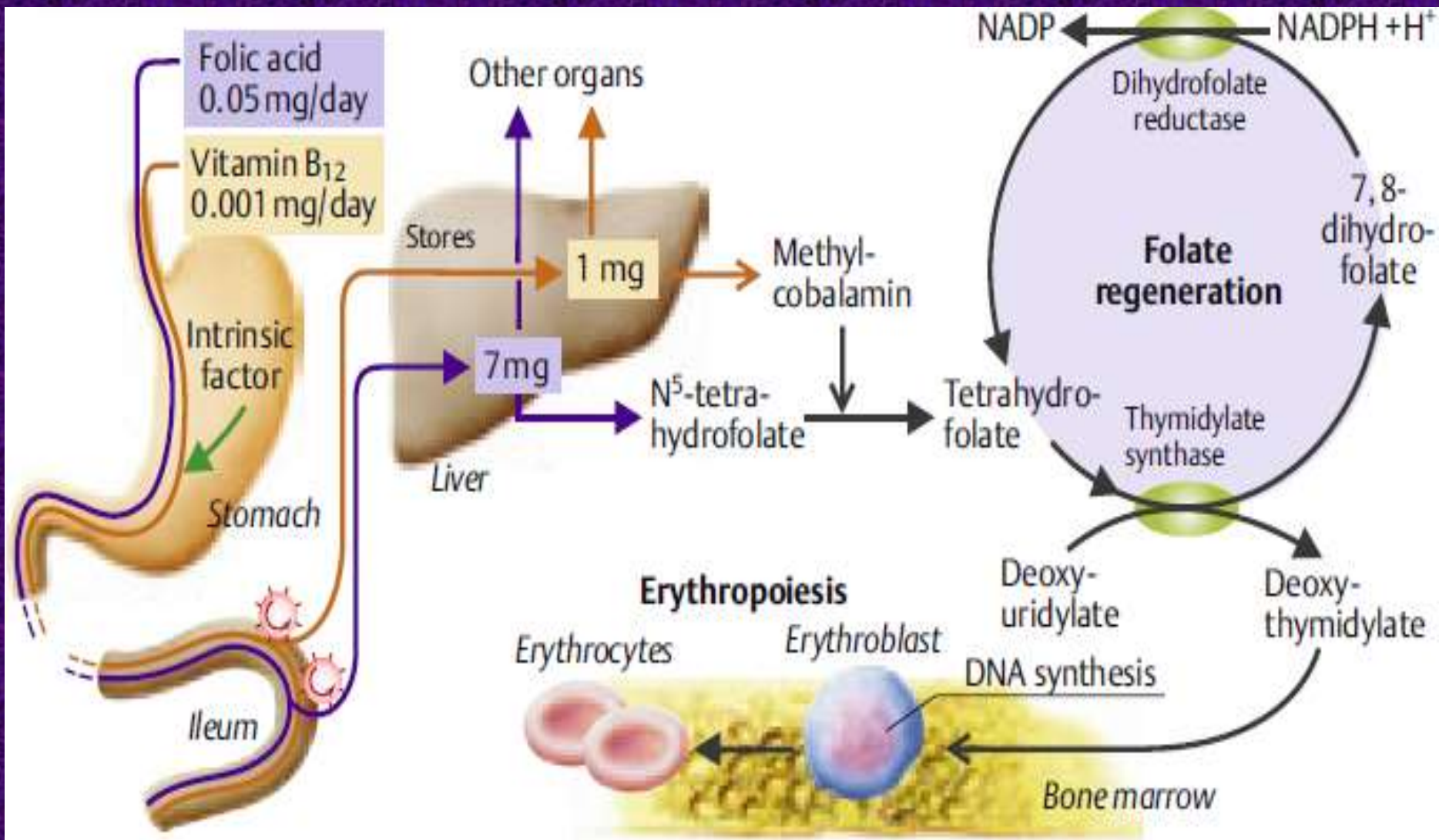

Hepcidin và Ferropotín (Fpn)

4.2. Folic acid - vitamin B12

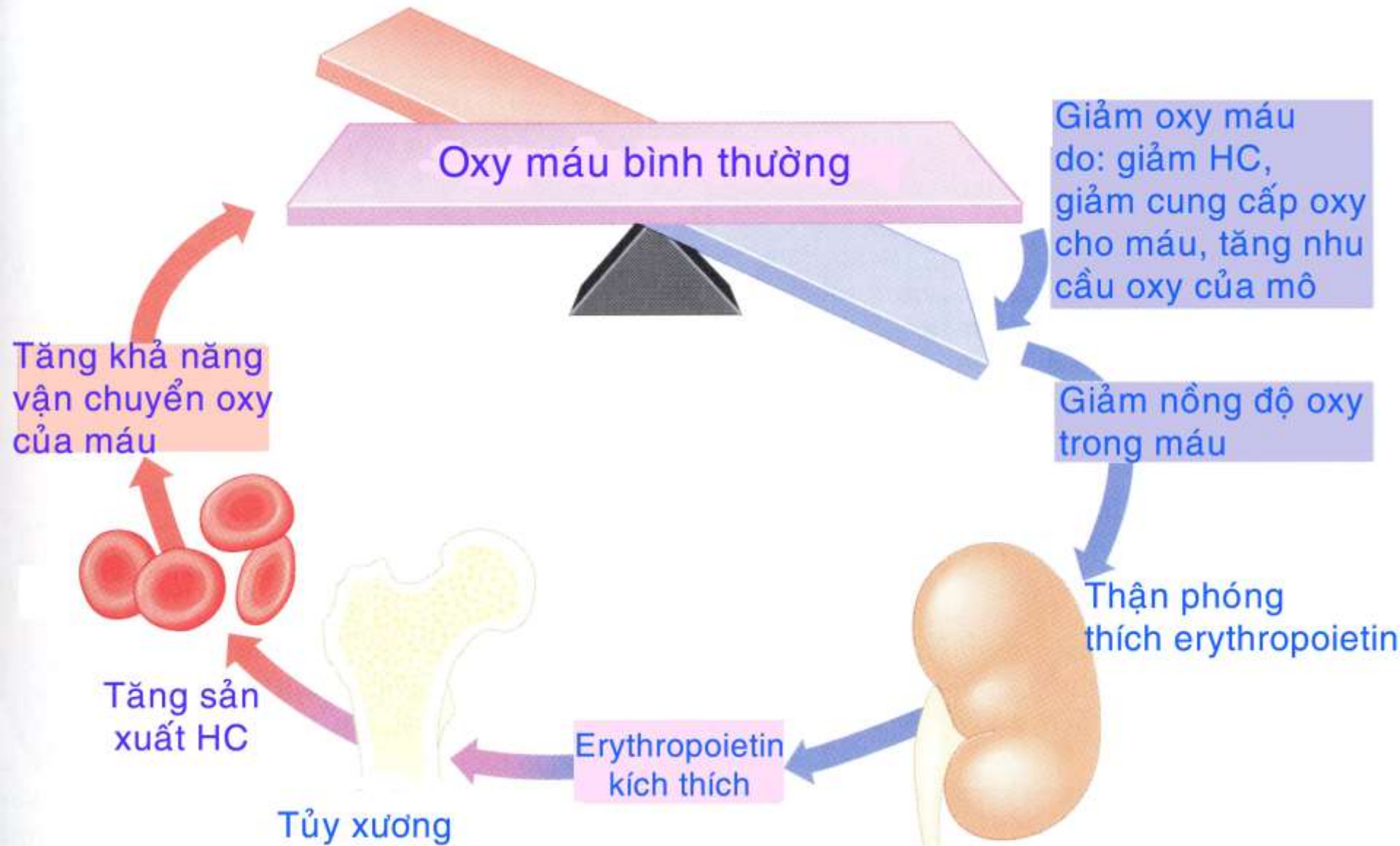
- **Thiếu máu ác tính**
- **Thiếu acid folic - B12**
  - HC thay đổi hình dạng & kích thước > bt : **đại HC** (macrocytic red cells)
  - Đại HC có khả năng vận chuyển Oxy nhưng dễ bể → **thiếu máu HC to (megaloblastic anemias)**

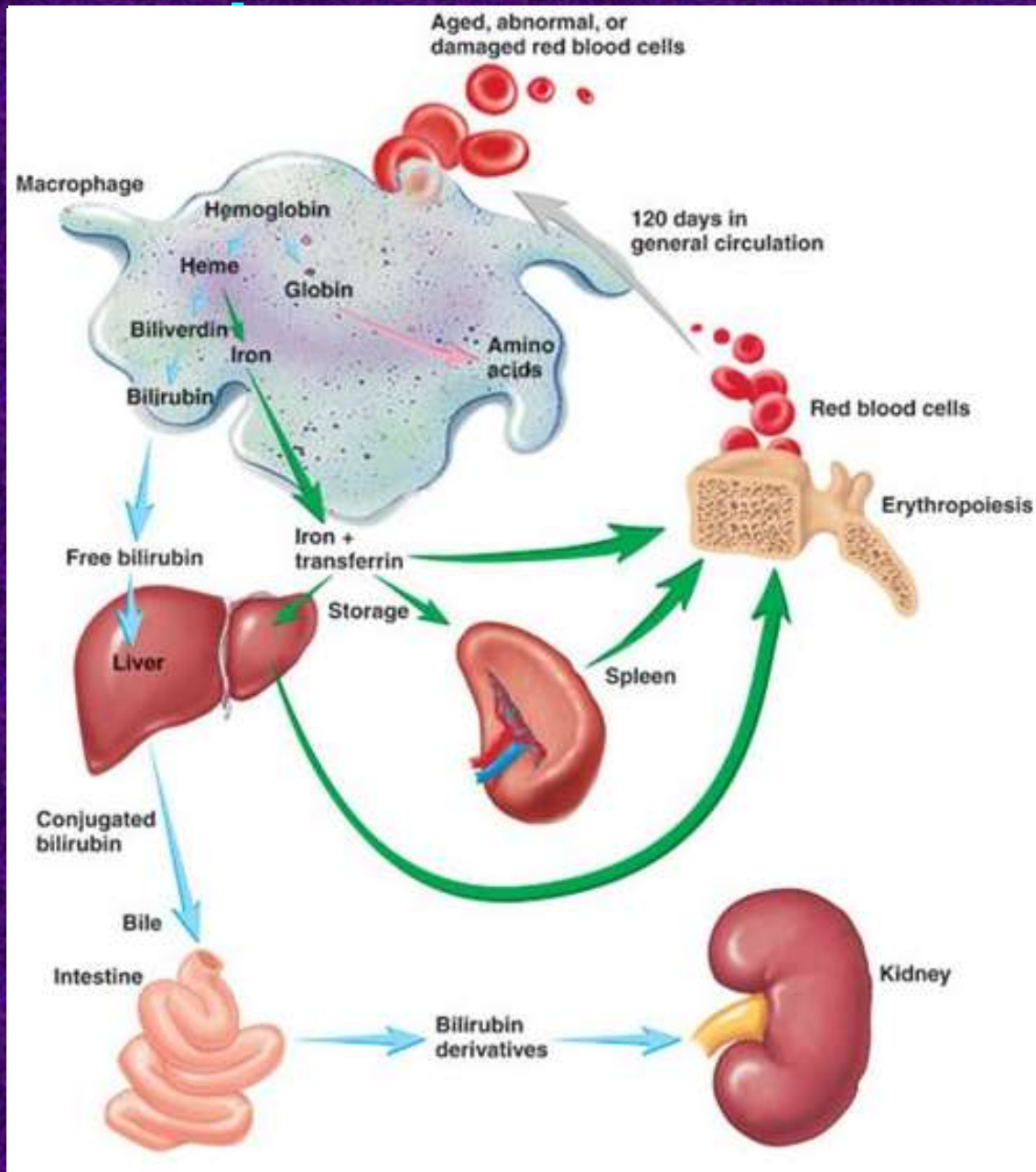
4.3. Một số chất khác

- **Erythropoietin** : tạo từ REF (Renal Erythropoietin Factor)
→ kích thích tủy xương SX HC
- **Androgen** : ↑ tạo HC
- **Cholin, Thymidin** : tạo nền & màng HC

V. Đời sống HC và điều hòa sản xuất HC

Sự thoái biến HC

KẾT LUẬN

- HC có nguồn gốc từ tiền nguyên hồng cầu ở tủy xương.
- Sự sản xuất HC phụ thuộc vào nồng độ oxy trong máu.
- Các chất cần thiết cho sự thành lập HC: Fe, acid folic, vitamin B12
- HC có 4 chức năng; chức năng vận chuyển khí là nhờ phân tử Hb.

Tài liệu tham khảo

1. Sách Sinh lý học y khoa của Bộ môn SLH
Đại học Y Dược Tp.HCM, 2016, (tr.8 – tr.19) .
2. Textbook of Medical Physiology, 13th ed, 2016.
Guyton & Hall, Elsevier, (p.445 – p.452) .
3. Essentials of Anatomy and Physiology 9th
edition, McGraw -Hill, 2012, (p.299 – p.303)

SV cho ý kiến phản hồi về phương pháp giảng và
nội dung bài giảng
maithao292@gmail.com